

Razvoj poduzetničke infrastrukture u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Nikolić, Ivana

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Tourism and Rural Development in Požega / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:277:034009>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-01**

Repository / Repozitorij:

[FTRR Repository - Repository of Faculty Tourism and Rural Development Požega](#)

**FAKULTET TURIZMA I RURALNOG
RAZVOJA U POŽEGI**

IVANA NIKOLIĆ, 0253017600

**RAZVOJ PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE U
VUKOVARSKO- SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI**

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2023. godine.

FAKULTET TURIZMA I RURALNOG
RAZVOJA U POŽEGI

SPECIJALISTIČKI DIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ TRGOVINSKO POSLOVANJE

**RAZVOJ PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE U
VUKOVARSKO- SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA PODUZETNIŠTVO U TRGOVINI

MENTOR: doc. dr. sc. Katarina Štavlić

STUDENT: IVANA NIKOLIĆ

JMBAG studenta: 0253017600

Požega, lipanj 2023. godine

SAŽETAK

U ovom završnom radu navedeni su i opisani pojmovi poduzetništva, poduzetnika i poduzetničke infrastrukture. Navedena je podjela poduzetničkih zona i potpornih institucija te važnost razvoja poduzetničke infrastrukture. Prikazani su podaci vezani za poduzetničku infrastrukturu u Republici Hrvatskoj s naglaskom na razvoj poduzetničke infrastrukture u Vukovarsko-srijemskoj županiji, kao i njezin utjecaj na razvoj poduzetništva, ali i same županije. Također su istaknuti neki od uspješnih primjera potpornih institucija koji su doprinijeli razvoju poduzetništva, ali i same Vukovarsko-srijemske županije. Zadaća rada je istražiti i prikazati kako i na koji način potporne institucije potiču razvoj obrtnika, malog i srednjeg poduzetništva u slabo razvijenim ruralnim područjima.

Ključne riječi: poduzetnik, poduzetništvo, poduzetnička infrastruktura, potporne institucije, poduzetničke zone

SUMMARY

In this final thesis, the concepts of entrepreneurship, entrepreneurs, and entrepreneurial infrastructure are listed and described. The division of entrepreneurial zones and support institutions, as well as the importance of developing entrepreneurial infrastructure, are mentioned. Data related to entrepreneurial infrastructure in the Republic of Croatia is presented, with an emphasis on the development of entrepreneurial infrastructure in Vukovar-Sirmium County, and its impact on both entrepreneurship and the county itself. Some successful examples of supporting institutions that have contributed to the development of entrepreneurship, as well as the Vukovar-Sirmium County itself, are also highlighted. The task of this paper is to investigate and demonstrate how and in what way support institutions encourage the development of craftsmen, small and medium-sized enterprises in underdeveloped rural areas.

Keywords: entrepreneur, entrepreneurship, entrepreneurial infrastructure, support institutions, entrepreneurial zones

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POJMOVNO ODREĐENJE PODUZETNIŠTVA I PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE.....	2
2.1. Pojam poduzetnika i poduzetništva.....	2
2.2. Poduzetnička infrastruktura.....	5
2.2.1. Poduzetničke zone.....	6
2.2.2. Poduzetničke potporne institucije.....	7
2.3. Važnost razvoja poduzetničke infrastrukture.....	8
3. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	10
4. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJU	14
4.1. Poduzetničke potporne institucije u Vukovarsko-srijemskoj županiji.....	16
4.1.1. Razvojne agencije.....	16
4.1.2. Poduzetnički inkubatori.....	22
4.1.3. Tehnološki park.....	29
4.1.4. Poduzetnički centar.....	30
4.1.5. Centar kompetencije.....	30
4.2. Poduzetničke zone u Vukovarsko-srijemskoj županiji.....	31
4.3. Utjecaj razvoja poduzetničke infrastrukture na razvoj poduzetništva u Vukovarsko- srijemskoj županiji.....	38
5. ZAKLJUČAK.....	41
6. LITERATURA.....	43
7. POPIS SLIKA.....	46
8. POPIS TABLICA.....	47

1. UVOD

Napredak poduzetništva i stvaranje poticajnog okruženja za razvoj poslovanja ključni su faktori koji doprinose gospodarskom rastu i društvenom razvoju. Kao jedan od bitnih elemenata u svrhu poticanja poduzetništva ističe se pravilno razvijena poduzetnička infrastruktura. Ona obuhvaća sve fizičke, tehničke i institucionalne resurse koji podržavaju stvaranje i razvoj poduzeća.

U ovom radu fokus je na analizi poduzetničke infrastrukture s naglaskom na Vukovarsko-srijemsku županiju. Na području ove regije ključna uloga poduzetničke infrastrukture je u privlačenju investicija, poticanju razvoja lokalnog gospodarstva te stvaranju novih radnih mjesta.

Cilj rada je razumjeti kako poduzetnička infrastruktura doprinosi razvoju poduzetništva.

Rad se sastoji od pet dijelova. U drugom dijelu, nakon uvoda, opise će se pojmovi poduzetništva, poduzetnika i poduzetničke infrastrukture. Zatim će biti prikazana podjela poduzetničkih zona i poduzetničkih potpornih institucija te koji su razlozi i zbog čega je važan razvoj poduzetničke infrastrukture.

U trećem poglavlju govorit će se o poduzetničkoj infrastrukturi u Republici Hrvatskoj. Bit će navedeni podaci poput broja poslovnih subjekata te podaci o broju poduzetničkih zona i potpornih institucija u Hrvatskoj.

Četvrto poglavlje donosi informacije o poduzetničkoj infrastrukturi u Vukovarsko-srijemskoj županiji te podatke o postojećim poduzetničkim zonama i potpornim institucijama. Bit će prikazani uspješni primjeri koji su doprinijeli razvoju poduzetništva, ali i same županije.

U petom dijelu navesti će se zaključna razmatranja o cijelom radu.

2. POJMOVNO ODREĐENJE PODUZETNIŠTVA I PODUZETNIČKE INFRASTRUKTURE

Tijekom povijesti nizale su se brojne i različite definicije poduzetništva. Mnogi autori navode kako nije moguće odrediti jedinstvenu definiciju poduzetništva, jer je poduzetništvo više od same želje za uspjehom, više od inovativnosti, upornog rada i novog proizvoda. Jednom riječju, poduzetništvo se može nazvati izazovom.

U ovom poglavlju navest će se pojmovi poduzetnika i poduzetništva, te pojam i važnost razvoja poduzetničke infrastrukture.

2.1. Pojam poduzetnika i poduzetništva

Poduzetništvo je proces stvaranja, razvoja i vođenja poslovnih aktivnosti s ciljem ostvarivanja dobiti ili ostvarenja inovacija. Škrtić i Mikić (2011: 1) navode da poduzetništvo uključuje sve djelatnosti poduzetnika koje su usmjerene na ulaganja i kombinaciju potrebnih inputa, te širenje na nova tržišta, stvaranje novih proizvoda, novih tehnologija i novih potrošača. Također navode da je poduzetništvo posebno vezano za prijelomna vremena kao što je financijska kriza, promjene u okolini te uvjeti neizvjesnosti.

“Poduzetništvo je kreacija inovativne ekonomske organizacije (ili mreže organizacija) radi stjecanja dobiti ili rasta u uvjetima rizika i nesigurnosti. Glavna obilježja poduzetništva su neizvjesnost, financijski rizik, eksperimentiranje, traganje i istraživanje” (Kolaković, 2006: 2). U ekonomskoj teoriji razvijenih zemalja poduzetništvo se naglašava kao kamen temeljac gospodarskog sustava i ekonomskog razvoja, ali i kao poseban proizvodni faktor.

Kolaković (2006: 4) također navodi da se u svim definicijama nalaze tri zajednička elementa poduzetništva: inovacija i kreativnost, prikupljanje resursa i osnivanje ekonomskih organizacija, te prilika za stjecanje profita i rasta pod rizikom i nesigurnošću. Poduzetnička djelatnost se ogleda u postizanju sve većih ekonomskih učinaka i veće efikasnosti rada. Prema Kolakoviću (2006: 5) pojedincima koji se bave poduzetništvom omogućene su brojne prednosti, i to:

- Prilika za kreiranje vlastite sudbine- poduzetnici koji posjeduju vlastito poduzeće uživaju neovisnost i priliku da postignu ono što im je doista važno u njihovom poslovanju.
- Prilika za različitost- prilikom pokretanja vlastitog poslovanja poduzetnici uviđaju mogućnost stvaranja različitosti u stvarima koje su im važne.
- Prilika za dostizanje svojega punog potencijala- poduzetnici kao granicu svome uspjehu vide vlastitu kreativnost, inovacije i viziju.
- Prilika za ubiranje visokih profita- mogućnost ostvarenja profita prilikom poslovanja motivira poduzetnike da donesu važne odluke, te pokrenu vlastito poduzeće.
- Prilika za doprinos društvu i priznanje za vlastite napore- vlasnici poduzeća uživaju ugled u lokalnoj zajednici i okruženju u kojem se nalaze.
- Prilika za rad na onom što vole i što ih zabavlja- većina poduzetnika ostvaruje uspjeh jer vole svoj posao i on ih ispunjava.

Štavlić (2018: 6) navodi da „poduzetništvo podrazumijeva: preuzimanje inicijative, inovativno organiziranje različitih resursa u svrhu njihova ekonomičnog i produktivnog korištenja, prihvaćanje rizika ili neuspjeha u uvjetima neizvjesnosti, te poduzetničko vođenje radi ostvarivanja poduzetnikove vizije i postavljenih usmjerenja poduzeća.“

Benedikt Kotruljević i Blaž Lorković su ugledni ekonomski teoretičari koji su djelovali na hrvatskom tlu, analizirajući trgovinu i poslovanje općenito dali su važan doprinos razvoju ekonomske misli i teoriji poduzetništva.

Benedikt Kotruljević se sredinom 15. stoljeća bavio proučavanjem trgovine i trgovca kao osobe. Napisao je knjigu „O trgovini i savršenom trgovcu“ u kojoj je opisao tadašnje uvjete koji su vladali u poslovanju- povezanost trgovine s rizičnim poslovnim pothvatima, nesigurnost kopnenih puteva, loša organizacija nabave i neizvjesnost prodaje. Imao je za cilj u svome djelu istaknuti vrline dobrog gospodara i savršenog trgovca.

Blaž Lorković je najistaknutiji hrvatski ekonomski pisac 19. stoljeća. „U knjizi „Počela političke ekonomije“ prvi u Hrvatskoj definira poduzetnika kao osobu koja sjedinjuje potrebne proizvodne čimbenike i njima upravlja u cilju dobiti, svjesno preuzimajući rizik koji ta proizvodnja može donijeti. Nositeljem poduzetništva smatra pojedinca, jer je njegov uspjeh rezultat dobro odabrana posla, znanja, napornog rada i upornosti“ (Škrtić i Mikić, 2011: 4).

Poduzetništvo danas djeluje u drugačijim uvjetima. Ti se uvjeti mogu prikazati kroz sljedeće značajke:

- Rekonstruiranje velikih poduzeća
- Nestajanje tradicionalne poduzetničke strukture
- Vrijeme je bitan faktor - brzo donošenje odluka, reagiranje i fleksibilnost
- Od djelatnika u poduzeću zahtjeva se inventivan i stvaralački rad
- Porast brzine poslovanja i nadmetanje velikog broja agilnih konkurenata
- Jačanje malih i srednjih, fleksibilnih i inovativnih poduzeća.

Poduzetnik je osoba koja preuzima inicijativu, rizik i odgovornost za pokretanje i upravljanje poslovnim pothvatima. „Poduzetnik se najčešće definira kao osoba koja pokreće nove poslove te samostalno organizira i kontrolira tijekom poslovanja“ (Kolaković, 2006: 19). Također, Kolaković (2006: 19) za poduzetnika kaže da je inovator, odnosno pojedinac koji razvija nešto jedinstveno. Poduzetnika trebaju obilježavati karakteristike, kao što su inovativnost, samouvjerenost, uporan rad, odgovornost, sposobnost postavljanja ciljeva i drugo.

Škrtić i Mikić (2011: 101) naglašavaju da poduzetnik mora biti dobar lider. Nije bitno samo da dobro obavi posao, nego je potrebno postaviti prave zadatke te ponuditi zadovoljavajuća rješenja. Navode da u slučaju poslovnih rizika ne uspije u svom poduzetničkom pothvatu, pravi poduzetnik treba početi ponovno. Iz toga proizlazi da poduzetnik mora znati gubiti, dok u slučaju uspjeha ne treba se zadovoljiti postignutim, nego upravo ići dalje i tražiti nove mogućnosti i ideje.

Postoji podjela poduzetnika prema njihovom pojavnom obliku tijekom faza razvoja poduzeća. Za svaku fazu potrebna su različita specifična znanja i sposobnosti, odnosno različit tip poduzetnika. Prema tome, vrste poduzetnika su:

- Pioniri - pojavljuju se u fazi izgradnje. Osnivači su malog poduzeća, puni su energije, ideja i odlučnosti. Svojstva koja ih obilježavaju su: čvrst karakter, entuzijazam, karizma, sklonost riziku, odlučnost.
- Stvaratelji - pojavljuju se u fazi rasta. Oni su snažne i ambiciozne osobe, dobro su organizirani. Svojstva koja ih obilježavaju su: uvjerljivost, odlučnost, težnja k cilju. Kod ove vrste poduzetnika postoji nedostatak

vizije, ideje i inovacije, a uzrok tome je prevelika zaokupljenost tekućim poslom.

- Stratezi - mislioci, sistematičari, skloni riziku, vrlo angažirani i željni uspjeha u fazi diferencijacije proizvoda. Usredotočeni su na strateško odlučivanje.
- Voditelji - se pojavljuju u fazi konsolidacije. Oni su timski igrači, komunikatori, motivatori, koordinatori. Komuniciraju sa svojim zaposlenicima, nastoje ih motivirati te oslušivati i prihvaćati njihove savjete i primjedbe. Na osnovu toga nastoje koordinirati poslovanje poduzeća.

Za petu fazu, odnosno fazu likvidacije nije predviđena posebna vrsta poduzetnika. Smatra se da poduzetnik neće dovesti poslovanje svoga poduzeća do te faze, nego će nakon faze konsolidacije pokrenuti novi poslovni ciklus.

2.2. Poduzetnička infrastruktura

Poduzetnička infrastruktura prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture u širem smislu predstavlja “ukupnost svih prostorno specifičnih oblika odvijanja različitih poduzetničkih aktivnosti nastalih kao rezultat promišljenog i organiziranog prostorno razvojnog koncepta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, odnosno Republike Hrvatske” (Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture, NN 138/21).

Razvojem i unapređenjem poduzetničke infrastrukture nastoji se poticati gospodarski rast kroz planiranje i pravodobnu izgradnju poduzetničke infrastrukture, a njezina daljnja funkcija je ravnomjeran regionalni razvoj Republike Hrvatske, brži rast poduzetništva te povećanje investicija i zaposlenosti unutar područja na kojem se gradi poduzetnička infrastruktura.

Poduzetnička infrastruktura dijeli se na poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije. Poduzetnička infrastruktura je fokusirana na poduzetništvo koje je jedna od najvažnijih grana razvoja hrvatskog gospodarstva. Kako bi se brže i lakše pristupilo regionalnom i lokalnom gospodarskom razvoju od velike je važnosti proširenje mreže institucija potpore na cijelom teritoriju Hrvatske. Očekivanja su da će ključnu ulogu odigrati lokalne i područne samouprave poboljšanjem uvjeta razvoja, poticanjem razvoja vlastitog

potencijala i povezivanjem gospodarskih subjekata putem tih potpornih institucija. Razvojem institucija kao takvih, stvaraju se i preduvjeti za razvoj poduzetnika na tom području.

Opremljenost poduzetničke infrastrukture podrazumijeva:

- Energetsku infrastrukturu - električna energija, javna rasvjeta, plin, priključci na javnu mrežu)
- Komunalnu infrastrukturu - opskrba vodom, kanalizacija i odvodnja
- Prometnu infrastrukturu - pristupne ceste, parkirališta, ceste unutar poduzetničke zone
- Komunikacijsku infrastrukturu - telefonska i internetska, radio i TV mreža i drugo. (Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture, NN 41/14, 57/18, 138/21).

2.2.1. Poduzetničke zone

Pod pojmom poduzetničke zone smatraju se područja koja su namijenjena za obavljanje poduzetničkih, odnosno gospodarskih djelatnosti. Izgradnjom poduzetničkih zona u jedinicama lokalne i regionalne samouprave promiče se ravnomjerniji razvoj Republike Hrvatske, na način da se poduzetnicima rješava prostorni problem te nude različite pogodnosti i olakšice, kao što su povoljni zakupni uvjeti ili porezne olakšice. Unutar poduzetničkih zona mogu poslovati razni subjekti, od malih i srednjih poduzeća do većih tvrtki. Glavno obilježje poduzetničkih zona je da svi poduzetnici koji posluju unutar tih zona zajednički koriste infrastrukturno opremljeni i organizirani prostor.

Prednosti poduzetničkih zona odnose se na pristup jeftinijim resursima, blizinu drugih poslovnih subjekata, kao i mogućnost sklapanja poslovnih partnerstava. Također pružaju mogućnost i povezivanja sa lokalnom zajednicom i pružanje podrške novim poduzetnicima u obliku mentorstva, obuke ili financijskih programa poticaja.

Potreba za razvojem poduzetničke zone postoji u blizini svakog većeg naselja, pri čemu se naglasak stavlja na proizvodnju kao jednu od najvažnijih poslovnih aktivnosti. Poduzetničke

zone daju mogućnost razvitka gradskih i seoskih naselja kao cjeline, a istodobno se pazi na očuvanje poljoprivrednih i šumskih zemljišta i drugih prirodnih resursa važnih za razvoj poljoprivrede i turizma.

2.2.2. Poduzetničke potporne institucije

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 57/18, 138/21), poduzetničke potporne institucije usmjerene su na stvaranje kvalitetnog i korisnički orijentiranog poduzetničkog okruženja u Republici Hrvatskoj, koji provode programe razvoja poduzetništva, a posebno malih i srednjih poduzetnika. Njihov glavni cilj je osnažiti poduzetnike, potaknuti gospodarski rast i razvoj te stvoriti povoljno okruženje za pokretanje i rast poduzetništva.

U poduzetničke potporne institucije ubrajaju se: razvojne agencije, poduzetnički centri, poslovni inkubatori, poduzetnički akceleratori, poslovni parkovi, znanstveno-tehnološki parkovi i centri kompetencija.

Razvojne agencije - mogu biti županijske, lokalne ili agencije određene djelatnosti. Imaju za cilj poticanje gospodarskog razvoja u regiji, gradu ili zemlji. Zadužene su za privlačenje investicija, stvaranje radnih mjesta, poticanje inovacija i poboljšanje gospodarskog stanja. Takve mjere razvoja postižu zajedničkim radom gospodarskih subjekata, lokalnih i regionalnih poduzetničkih institucija, visokoobrazovnih institucija i centara znanja. Jedinice lokalne samouprave osnivaju lokalne razvojne agencije, dok jedinice područne (regionalne) samouprave osnivaju županijske razvojne agencije.

Poduzetnički centri - institucije zadužene za provođenje mjera razvoja i poticanja poduzetništva na lokalnom i širem području. Usmjereni su na pružanje podrške poduzetnicima i novim poduzećima u njihovim poslovnim pothvatima, obrazovanju, savjetovanju te stvaranju povoljnog okruženja za razvoj poduzetnika. Njihova potkategorija su digitalni inovacijski centri koji pružaju podršku poduzetnicima u procesu digitalizacije poslovanja.

Poslovni inkubatori - registrirane pravne osobe koje pružaju podršku i resurse za pokretanje i razvoj novih poduzeća. Uključuju poslovne prostore po povoljnim uvjetima za poduzetnike početnike do treće godine poslovanja.

U poslovne inkubatore ubrajaju se poduzetnički inkubatori i inkubatori za nove tehnologije. Poduzetnički inkubatori su poseban oblik potpore koji pružaju podršku novoosnovanim i mladim poduzećima koja su tek počela s poslovanjem ili su u fazi razvoja. „Cilj poduzetničkih inkubatora je proizvoditi uspješna poduzeća koja će inkubaciju napustiti sa zadovoljavajućom financijskom moći i samostalnošću“ (Škrtić i Mikić, 2011: 74). Kolaković (2006: 105) navodi da je za osnivanje poduzetničkih inkubatora potrebno ispunjavati nekoliko preduvjeta. Preduvjeti se odnose na to da postoji dovoljan broj poduzetnika prikladnih za smještaj u inkubator te njihova zainteresiranost za takav oblik potpore, zatim povezanost lokalne samouprave, povezanost s velikim gospodarskim sustavima i drugo.

Inkubatori za nove tehnologije su specifični poduzetnički inkubatori fokusirani na podršku i poticanje razvoja poduzeća koja se bave inovativnim tehnologijama.

Poduzetnički akceleratori su prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture (NN 57/18, 138/21) specijalizirani poslovni subjekti koji pružaju usluge podrške poduzetnicima u fazi razvoja i širenja poslovanja na domaćem i stranom tržištu.

Poslovni parkovi su namijenjeni za smještaj poslovnih organizacija, poduzeća i industrijskih postrojenja.

Znanstveno-tehnološki parkovi smatraju se specifičnim oblicima poslovnih parkova usmjerenih na podršku istraživanja, razvoja i komercijalizacije tehnoloških inovacija.

Centri kompetencije „predstavljaju specijalizirane poslovne subjekte koji provode istraživačke projekte razvojnog ili proizvodnog karaktera i razvijaju kompetencije u pojedinim područjima te s kojim drugi poslovni subjekti mogu ugovoriti usluge istraživanja i razvoja u svrhu jačanja pojedinih industrijskih grana“ (Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture, NN 57/18, 138/21).

2.3. Važnost razvoja poduzetničke infrastrukture

Razvoj poduzetničke infrastrukture od velike je važnosti za poticanje gospodarskog rasta, inovacija te otvaranje radnih mjesta. Poduzetnička infrastruktura obuhvaća elemente koji podržavaju pokretanje i rast poslovanja. Tu se misli na fizičku infrastrukturu, financijske resurse, poslovne podršku, edukacije i pravne okvire. Postoji nekoliko razloga zbog čega je razvoj poduzetničke infrastrukture važan u Hrvatskoj. To mogu biti:

- a) Poticanje poduzetništva - dobro razvijena poduzetnička infrastruktura stvara poticajno okruženje za poduzetnike i pruža podršku novim poduzetnicima u njihovom rastu i razvoju. Osnivanje poslovnih inkubatora, tehnoloških parkova i drugih prostora za rad daje mogućnost poduzetnicima da započnu poslovanje uz minimalne troškove.
- b) Stvaranje radnih mjesta - poduzetništvo je bitan pokretač novih radnih mjesta. Rastom postojećih i osnivanjem novih poduzeća dolazi do otvaranja novih radnih mjesta, što dovodi do smanjenja nezaposlenosti te gospodarskog razvoja zemlje i poboljšanja kvalitete života građana.
- c) Poticanje inovacija - okruženje koje pruža poduzetnička infrastruktura potiče inovacije i razvoj ideja, čime doprinosi stvaranju konkurentnosti i održivog rasta.
- d) Privlačenje stranih investicija - kvalitetnom infrastrukturom stvara se povoljno poslovno okruženje koje je privlačno za strane investitore, što može donijeti nove tehnologije, investicije i poslovne prilike, koje će dalje potaknuti gospodarski razvoj.
- e) Regionalni razvoj - razvoj poduzetničke infrastrukture ima pozitivan utjecaj na ekonomski razvoj na regionalnoj i nacionalnoj razini. Stvaranjem poduzetničkih središta u manje razvijenim regijama, potiče se ravnomjeren regionalni razvoj, privlačenje investicija i povećanje gospodarske aktivnosti.

3. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U Hrvatskoj je poduzetništvo još uvijek u razvojnoj fazi. Broj novih poduzetnika je u porastu, širi se poduzetnička infrastruktura i broj poduzetničkih potpornih institucija. No, kao nedostatak u svemu tome može se navesti manjak poduzetničkog duha, kao i potreba za administrativnim i strukturnim reformama.

Često se postavlja pitanje koliki je ukupan broj poduzeća u Republici Hrvatskoj? Prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku objavljenog 09. svibnja 2023. godine prikazuje se 54,1% aktivnih pravnih osoba. To je usporedba broja pravnih osoba u Registru Državnog zavoda za statistiku s brojem aktivnih pravnih osoba u drugim registrima.

Tablica 1. Poslovni subjekti, stanje 31. ožujka 2023.

	Registrirane pravne osobe	Aktivni subjekti	Udio aktivnih pravnih osoba %
Trgovačka društva	249.654	142.404	57.0
Zadruge	3.570	693	19.4
Ustanove, tijela, udruge i organizacije	74 .904	24.485	46.0
Subjekti u obrtu i slobodnim zanimanjima	-	92.133	54.1
Ukupno	328.128	177.582	54.1

Izvor: Državni zavod za statistiku, url

“Poslove vezane za razvoj i unapređenje poduzetničke infrastrukture u Republici Hrvatskoj obavlja Sektor za potpore i poduzetničku infrastrukturu koja je ujedno nadležna i za provedbu Zakona o unapređenju poduzetničke infrastrukture te Zakona o slobodnim zonama” (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, url)

U Hrvatskoj je Zakonom o unapređenju poduzetničke infrastrukture ustrojen Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture. To je baza podataka u kojoj se nalaze registrirani subjekti poduzetničke infrastrukture, a vodi se u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja.

Što se tiče poduzetničke infrastrukture u Republici Hrvatskoj najveći broj čine poduzetničke zone. Prema Jedinstvenom registru poduzetničke infrastrukture u Međimurskoj županiji je osnovano 30 poduzetničkih zona, najveći broj. Podatci o poduzetničkim zonama i potpornim institucijama u Hrvatskoj su vidljivi u sljedećoj tablici.

Tablica 2. Broj poduzetničkih zona i potpornih institucija u Hrvatskoj

Poduzetnička zona	319
Županijska razvojna agencija	18
Lokalna razvojna agencija	53
Razvojna agencija određene djelatnosti	6
Poduzetnički inkubator	42
Inkubator za nove tehnologije	16
Poduzetnički akcelerator	15
Poslovni park	1
Znanstveno-tehnološki park	1
Poduzetnički centar	57
Centar kompetencija	8
UKUPNO	536

Izvor: Izrada autora prema podacima iz Jedinstvenog registra poduzetničke infrastrukture, url

“Razvoj poduzetničkih zona godinama se temeljio na sredstvima državnog proračuna. U razdoblju od 2004. do 2013. godine, Vlada Republike Hrvatske je putem nadležnog ministarstva sredstvima državnog proračuna sufinancirala izgradnju i razvoj poduzetničkih zona u ukupnom iznosu od 701.886.766,00 kuna”. (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, 2019, url)

Osim infrastrukturne opremljenosti atraktivnost svake pojedine zone ogleda se i kroz važne faktore, a to su: povezanost zone s glavnim prometnim pravcima unutar Republike Hrvatske, dostupna kvalificirana i kvalitetna radna snaga, dok je za pojedine korisnike zona bitna i blizina stranih tržišta.

Prema Zakonu o unapređenju poduzetničke infrastrukture poduzetničke zone dijele se prema tri osnovna kriterija:

- a) Prema veličini ukupne površine poduzetničke zone
- b) Prema tipu aktivnosti unutar poduzetničke zone
- c) Prema intenzitetu aktivacije raspoložive površine poduzetničke zone.

Prema veličini ukupne površine poduzetničke zone mogu biti:

- Mikro zone- do 10 hektara površine
- Male zone- od 10 do 15 hektara površine
- Srednje zone- od 50 do 100 hektara površine
- Velike zone- ukupne površine veće od 100 hektara.

Prema tipu aktivnosti unutar poduzetničke zone:

- a) Proizvodno - prerađivačke zone- u njima veći dio raspoložive površine zauzimaju poduzetnici koji se bave proizvodno- prerađivačkom djelatnošću
- b) Logističko - distribucijske zone- to su zone u kojima veći broj korisnika zone obavlja logističko-distribucijske poslove, kao što su veletrgovina, skladištenje, transport i slično
- c) Uslužno - mješovite zone- zone u kojima veći broj korisnika obavlja uslužne djelatnosti.

Prema intenzitetu aktivacije raspoložive površine poduzetničke zone dijele se na:

- a) Neaktivne poduzetničke zone - popunjenost aktivnim poduzetnicima raspoložive površine iznosi 0%
- b) Zone u inicijalnoj aktivaciji - stupanj aktivacije zone iznosi manje od 33% raspoložive površine zone
- c) Srednje aktivne zone - stupanj aktivacije zone iznosi od 33% do manje od 66% raspoložive površine zone
- d) Potpuno aktivne zone - stupanj aktivacije zone iznosi više od 66% raspoložive površine zone.

Kao potkategorija poduzetničkih zona razvijaju se i slobodne zone, koje također imaju utjecaj na ravnomjeran regionalni razvoj, povećanje izvoza, zaposlenosti i investicija. Na dan 01. siječnja 2023. godine u Republici Hrvatskoj je 6 slobodnih zona, a nalaze se u Zagrebu, Bakru (Škrljevo), Splitu, Puli, Rijeci i Pločama.

Što se tiče poduzetničkih potpornih institucija iz tablice 2. je vidljivo da u Hrvatskoj prednjače poduzetnički centri, a prate ih lokalne razvojne agencije i poduzetnički inkubatori. Na području Hrvatske nalazi se samo jedan poslovni park i jedan Znanstveno-tehnološki park. Poslovni park se nalazi u Osječko-baranjskoj županiji, u gradu Dardi pod nazivom BSRZ (Braniteljska socijalno-radna zadruga) Dardanka. U Primorsko-goranskoj županiji nalazi se Step Ri znanstveno-tehnološki park Sveučilišta u Rijeci, poznat kao mjesto povezivanja znanosti i gospodarstva te poticanja poduzetništva koje se temelji na znanju i novim tehnologijama.

Najveći broj poduzetničkih centara je u Splitsko-dalmatinskoj županiji, i to 15. Osječko-baranjska i Splitsko-dalmatinska županija dijele prvo mjesto sa 7 lokalnih razvojnih agencija, dok je u Gradu Zagrebu najveći broj poduzetničkih inkubatora, i to 5.

Inkubatori i tehnološki parkovi uglavnom se osnivaju u većim gradovima i regijama gdje je godišnje prisutan veći broj novoosnovanih tvrtki i poduzeća, ali i koji imaju u blizini sveučilište ili fakultet. Međutim inkubatori su u Hrvatskoj osnovani i u manjim općinama.

Prema podacima iz 2021. godine u Karlovcu je poduzetnički inkubator osnovan od strane i u prostorijama Hrvatske gospodarske komore. Splitski poduzetnički inkubator je otvoren krajem 2020. godine, a Tehnološki park Split tada tek krenuo u izgradnju.

U to isto vrijeme Osijek, Rijeka i Zagreb imaju po nekoliko inkubatora i tehnoloških parkova. Zanimljiv podatak iz jednog članka iz 2021. Godine je da se u istočnoj Hrvatskoj nalazi 40% svih inkubatora, dok je u Dalmaciji taj broj nešto veći od 14%.

Ovi podatci govore da su se inkubatori osnivali prema sposobnostima pojedinih timova za pripremom i provedbom projekata sufinanciranih iz fondova Europske unije, bez procjene kolika će biti isplativost te infrastrukture za određenu regiju. (Koliko je u Hrvatskoj poduzetničkih inkubatora- poslovniFM, 2021, url)

Dva odlična primjera koja pokazuju kako se poduzetnička infrastruktura razvija u manjoj sredini i gradu bez sveučilišta su općina Drenovci i grad Novska.

U Drenovcima, maloj općini na istoku Hrvatske osnovan je poljoprivredni poduzetnički inkubator u kojem se malim obiteljskim gospodarstvima pomaže najmom opreme i strojeva, ali i prijenosom znanja u svrhu da od svojih poljoprivrednih proizvoda naprave dodatnu vrijednost.

U Novskoj je osnovan Specijalizirani inkubator za gaming industriju Pismo, koji je usmjeren na sektore metalne industrije te industrije razvoja video igara.

4. PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI

Vukovarsko-srijemska županija je najistočnija hrvatska županija koja se nalazi na prostoru istočne Slavonije i zapadnog Srijema. Površina Vukovarsko-srijemske županije iznosi 2448 km². Bogata je plodnim tlom, ima najplodnije oranice- 150.000 hektara vrlo plodne zemlje. Sačuvane stare šume čine veliko bogatstvo, a pokrivaju površinu od 70.000 hektara. Posebno su poznate šume hrasta lužnjaka u spačvanskom šumskom bazenu.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine Vukovarsko-srijemska županija je imala 143.113 stanovnika, odnosno 3,7% ukupnog stanovništva Hrvatske. Županija je podijeljena na 5 gradova i 26 općina.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji poduzetničku infrastrukturu osnivaju jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Spomenute jedinice su registrirane za djelatnosti kojima se unapređuje razvoj poduzetničke infrastrukture te inovacije i tehnološki razvoj u poslovnom sektoru.

Prema podacima iz Jedinstvenog registra poduzetničke infrastrukture u Vukovarsko-srijemskoj županiji djeluje: Županijska razvojna agencija, pet lokalnih razvojnih agencija, dva poduzetnička inkubatora, jedan tehnološki park, jedan poduzetnički centar i jedan centar kompetencije. Također poduzetničku infrastrukturu Vukovarsko-srijemske županije čini ukupno 21 poduzetnička zona.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji djeluju i tri Lokalne akcijske grupe (LAG-ovi): LAG Bosutski niz, LAG Srijem i LAG Šumanovci. Lokalne akcijske grupe su udruge građana koje imaju zadatak poticati razvoj ruralnih sredina.

LAG Bosutski niz ima sjedište u Privlaci. Tu se nalazi 11 jedinica lokalne samouprave: općine Andrijaševci, Babina Greda, Cerna, Gradište, Jarmina, Ivankovo, Nijemci, Privlaka, Stari Mikanovci, Vođinci i grad Otok.

Ciljevi LAG-a Bosutski niz su: razviti konkurentnu poljoprivredu na području LAG-a, poboljšati kvalitetu života, unaprijediti zaštitu okoliša te jačati kapacitete, suradnju i prepoznatljivost područja LAG-a. (LAG Bosutski niz, url)

LAG Srijem osnovan je sa središtem u Lovasu, u Regionalnom poslovnom centru kao multi-sektorsko partnerstvo javnog, poslovnog i civilnog sektora. U sastavu LAG-a Srijem

nalaze se gradovi Ilok i Vukovar, naselje Mirkovci (kao dio grada Vinkovaca) i općine Lovas, Tovarnik, Tompojevci, Stari Jankovci, Bogdanovci, Negoslavci, Nuštar, Tordinci, Borovo, Trpinja i Markušica.

LAG Srijem označava posebna karakteristika, a to je njegova lokacija koja se proteže kroz cijelu Vukovarsko-srijemsku županiju do grada Iloka, najistočnijeg grada Republike Hrvatske. Područje LAG-a Srijem ima bogatu i različitu prirodnu i kulturnu povijest i baštinu.

LAG Šumanovci osnovan je 21. Prosinca 2010. Godine kroz partnerstvo javnog, gospodarskog i civilnog sektora ruralnog područja. Obuhvaća općine Bošnjaci, Drenovci, Gunja, Vrbanja, Štitar i grad Županju.

Ciljevi LAG-a Šumanovci su: iskorištavanje i razvijanje postojećih potencijala za ruralni razvoj, dugoročno ostvarivanje održivog razvoja, jačanje financijskih i ljudskih kapaciteta, briga o infrastrukturi, kulturnom i gospodarskom razvoju.

LAG se prostire uz državnu granicu sa Bosnom i Hercegovinom te Republikom Srbijom.

Područje LAG-A bogato je kulturnim i povijesnim nasljeđem koje datira iz prapovijesnog razdoblja, a to potvrđuju arheološka nalazišta iz doba Vučedolske kulture na području Vrbanje. Također nematerijalnu kulturnu baštinu promoviraju i njeguju kulturno-umjetnička društva sa područja LAG-a, razne manifestacije poput Šokačkog sijela, Raspjevane Cvelferije i druge. (LAG Šumanovci, url)

Najstarije svetište u Vukovarsko-srijemskoj županiji nalazi se upravo na području LAG-a: Svetište Majke dobre nade- Šumanovci, koje u lipnju ove godine proslavlja 650 godina postojanja.

4.1. Poduzetničke potporne institucije u Vukovarsko-srijemskoj županiji

U poglavlju o poduzetničkoj infrastrukturi Vukovarsko-srijemske županije naveden je broj potpornih institucija koje djeluju unutar županije. To su:

- Županijska razvojna agencija, odnosno Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije (RA VSŽ)
- Lokalne razvojne agencije: Otočka razvojna agencija (ORA), Razvojna agencija TINTL (RA TINTL), Agencija za razvoj i investicije grada Vinkovaca (VIA d.o.o.), Lokalna agencija za razvoj Vjeverica d.o.o. (Vjeverica d.o.o. Drenovci) i Razvojna agencija Vukovar d.o.o. (VURA d.o.o.).
- Poduzetnički inkubatori: Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci d.o.o. i Poduzetnički inkubator Vinkovci.
- Tehnološki park Vinkovci
- Poduzetnički centar VIVA-M j.d.o.o. i
- Centar kompetencija d.o.o.

4.1.1. Razvojne agencije

Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije (RA VSŽ) osnovana je 2017. godine kao javna ustanova sa sjedištem u Vinkovcima, na adresi Antuna Akšamovića 31. Razvojna agencija obavlja poslove izrade Plana razvoja Vukovarsko-srijemske županije i drugih strateških i razvojnih dokumenata. Javnopravnim tijelima i javnim ustanovama s područja županije pruža stručnu pomoć kod pripreme i provedbe programa i razvojnih projekata, a isti su od interesa za razvoj županije. (Razvojna agencija VSŽ, url)

Unutar Razvojne agencije ustrojeni su odjeli koji se bave raznim područjima rada:

- Odjel za pripremu programa i projekata
- Odjel za provedbu programa i projekata
- Odjel za istraživanje, razvoj i međunarodnu suradnju
- Odjel za regionalni razvoj i strateško planiranje
- Odjel za opće, pravne i financijske poslove.

Projektima nastoji ostvariti razvojne ciljeve kojima se uz jasno definiran strateški pravac obogaćuje kvaliteta življenja, stvara konkurentnije gospodarstvo i pravednije društvo.

Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije je jedan od ključnih dionika izrade Plana razvoja Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje od 2021. – 2027. godine. Odluka o usvajanju Plana razvoja donesena je u prosincu 2022. godine na 15. Sjednici Županijske skupštine Vukovarsko-srijemske županije u Vinkovcima. To je najvažniji srednjoročni akt strateškog planiranja, usklađen s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine i predstavlja okvir za povlačenje sredstava iz fondova Europske unije. (Razvojna agencija VSŽ, url)

S obzirom da Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije djeluje kao koordinator razvoja županije, njihova misija jeste primijeniti taj Plan razvoja, odnosno realizirati isti u što većem postotku, a sve sa ciljem kako bi zadržali postojeće stanovništvo, osobito radno-sposobne i mlade osobe.

Razvojnou agencijou upravljau Upravno vijeće, a čine ga predsjednik Vijeća i četiri člana.

Slika 1. Logo Razvojne agencije Vukovarsko-srijemske županije

Izvor: <https://www.ra-vsž.hr/>

Otočka razvojna agencija (ORA) je osnovana 2014. godine kao ustanova u vlasništvu Grada Otoka, najmlađeg grada u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Cilj njezinog osnivanja je provođenje svih razvojnih projekata grada Otoka, jačanje lokalnog razvoja te pomoć u vođenju projekata za grad Otok, poduzetnike i obiteljska poljoprivredna gospodarstva. Jedan od primarnih ciljeva otvaranja Agencije je privlačenje investicija i stvaranje uvjeta za razvoj poduzetništva, čime bi došlo do otvaranja novih radnih mjesta na području grada. (Otočka razvojna agencija, url)

Kroz učinkovito korištenje fondova Europske unije nastoje poduprijeti rast i razvoj svih dionika lokalne zajednice te pokušati privući što više domaćih i stranih investicija. Također zajedničkom suradnjom s drugim subjektima žele stvoriti plodnu poduzetničku klimu.

Ključne aktivnosti Otočke razvojne agencije su: (Otočka razvojna agencija, url)

- Pomoć u izradi i provedbi projekata sufinanciranih iz fondova Europske unije
- Izrada i provedba strateških projekata za grad Otok
- Informiranje o dostupnim programima i potporama za poduzetnike, obrtnike, obiteljska poljoprivredna gospodarstva
- Suradnja s drugim agencijama i potpornim institucijama
- Provođenje edukacija.

Razvojna agencija TINTL (RA TINTL) osnovana je kao ustanova 2017. godine temeljem Sporazuma o osnivanju Razvojne agencije TINTL uz prethodnu suglasnost Općinskih vijeća Općine Tovarnik, Općine Tompojevci, Općine Lovas, Općine Stari Jankovcii Gradskog vijeća grada Iloka. (TINTL- Razvojna agencija, url)

Navedene općine i grad Ilok vlasnici su i osnivači Razvojne agencije u jednakim udjelima.

Razvojna agencija TINTL osnovana je sa ciljem promicanja održivog razvoja. Žele unaprijediti uvjete za cjeloviti razvoj ruralnog područja TINTL-a, poboljšati kvalitetu življenja, očuvati postojeća i stvoriti nova radna mjesta u ruralnim krajevima, privući domaće i strane investicije. Njihova vizija je postati “značajna razvojna agencija na području Vukovarsko-srijemske županije sa ciljem gospodarskog, poduzetničkog i društvenog razvoja na području jedinica lokalnih samouprava osnivača”(TINTL- Razvojna agencija, url)

Agencija ima sjedište na adresi Antuna Gustava Matoša 2 u Tovarniku. Ima tri zaposlenika, dok ih kroz projekte zapošljava i do 30.

Djelokrug rada Agencije odnosi se na: izradu programa i projekata, stvaranje lokalnih mreža, promociju lokalne zajednice-Općina Tovarnik, Tompojevci, Lovas, Stari Jankovci te grada Iloka, suradnja sa financijskim institucijama i drugo. Jedna od značajnijih aktivnosti Agencije jeste priprema i provedba razvojnih projekata, koja predstavlja važan instrument poticanja društvenog, gospodarskog i regionalnog razvoja.

Kako bi osigurala što više sredstava iz fondova Europske unije, Agencija je kroz 2022. godinu maksimalno koristila svoje resurse, posebno u području poticanja razvoja poduzetništva, investicijske klime te razvoja ruralnog područja TINTL-a. (TINTL- Razvojna agencija, url)

Razvojna agencija TINTL je u 2022. godini izradila i prijavila ukupno 154 projekta, a ukupna vrijednost prijavljenih projekata je iznosila 8.733.756,08 eura. (Izvešće o radu Razvojne agencije TINTL za 2022. godinu, url).

Slika 2. Logo Razvojne agencije TINTL

Izvor: <https://www.ra-tintl.hr/>

Agencija za razvoj i investicije grada Vinkovaca (VIA d.o.o.) je osnovana 2013. godine kao društvo s ograničenom odgovornošću. Sjedište Agencije jeste u Vinkovcima na adresi Istarska 3. To je gradska razvojna agencija koja projektnim pristupom nastoji poticati i stvarati pozitivne promjene i nove vrijednosti u zajednici i samim time razvijati suradnju i partnerstvo, kako bi se postiglo urbano okruženje visoke kvalitete i jednakih mogućnosti.

Cilj osnivanja Agencije je pružanje potpore održivom razvoju Vinkovaca. Agencija djeluje sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske u cilju bolje koordinacije

i poticanja lokalnog razvoja. Njihova misija je podupirati razvojne inicijative te u suradnji sa gradom Vinkovcima, tvrtkama, ustanovama i lokalnom zajednicom Vinkovaca jačati razvojne kapacitete. (Via Vinkovci - VIA Razvojna agencija, url)

Najznačajnije aktivnosti Agencije su priprema i provedba razvojnih projekata koji predstavljaju važan instrument poticanja gospodarskog razvoja grada. Projekti se pripremaju i prijavljuju na različite natječaje većinom iz strukturnih i investicijskih fondova Europske unije, programa za teritorijalnu i prekograničnu suradnju te iz nacionalnih izvora financiranja. (Via Vinkovci - VIA Razvojna agencija, url)

Od dana osnivanja Agencija je pomogla prijaviti 232 projekta ukupne vrijednosti 509.860.065,87 kuna. Imaju 104 završena projekta i 29 projekata u provedbi.

Usluge koje Agencija VIA d.o.o. nudi su: pisanje poslovnih planova, informiranje o natječajima Europske unije te priprema i provedba projekata.

Slika 3. Logo Agencije za razvoj i investicije grada Vinkovaca- VIA d.o.o.

Izvor: <https://viavinkovci.hr/>

Lokalna agencija za razvoj Vjeverica d.o.o. (Vjeverica d.o.o. Drenovci) je neprofitno društvo s ograničenom odgovornošću osnovana 2011. godine. U 100% je vlasništvu Općine Drenovci. S vlasničkim udjelom od 50% u suvlasništvu Agencije ulazi Grad Županja krajem 2012 godine.

Cilj osnivanja Agencije jeste gospodarski i sveukupni razvoj općine Drenovci. U skladu s time provode djelatnosti izrade i kandidiranja projekata u svrhu poticanja razvoja svih sektora Općine, uspostavljaju suradnju sa međunarodnim i stranim financijskim ustanovama za

poticanje poduzetništva, potiču poduzetništvo, istraživanje i razvoj, organiziraju seminare, prezentacije i sajmove i drugo. (Vjeverica d.o.o. lokalna agencija za razvoj općine Drenovci, url)

Za Agenciju je 2017. godina bila rekordna u povlačenju sredstava iz Europske unije. Te godine su ugovorili ukupno 25.431.286,05 kuna projekata. Od toga je 12.148.849,49 kuna projekata ugovoreno za područje grada Županje, dok je ostalo ugovoreno za općine Drenovci i Bošnjaci. (Glas Slavonije, 2018)

Vjeverica d.o.o. surađuje sa Razvojnoum agencijom Vukovarsko-srijemske županije, također surađuju i sa općinama u županjskoj Posavini te s gradom Otokom i općinom Nijemci.

Međutim nakon deset godina rada došlo je do preokreta u radu Agencije. 2021. godine Vjeverica d.o.o. je poslovala sa gubitkom. Situacija se promijenila i postala neodrživa. Obje strane suvlasnika postali su nezadovoljni radom Agencije. (Glas Slavonije, 2022)

Početakom 2022. godine grad Županja otkupio je od općine Drenovci udio u temeljnom kapitalu lokalne agencije za razvoj Vjeverica d.o.o. i postao njezin 100% vlasnik. Preimenovana je u Županjsku razvojnu agenciju- ŽURA d.o.o., sa sjedištem u Županji na adresi Strossmayerova 1. (Glas Slavonije, 2021, url)

Nakon potpisivanja ugovora o prijenosu poslovnog udjela od Agencije ŽURA se očekuje da će biti ključni nositelj održivog razvoja grada, kao i jačanja njegovih kapaciteta u svrhu privlačenja europskih sredstava. Glavni cilj im je pružanje potpore razvoju poduzetništva, stvaranje preduvjeta za rast gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta te poticanje društvenog razvoja pozitivnim promjenama u zajednici.

VURA Razvojna agencija Vukovar d.o.o. je potporna institucija za razvoj i poboljšanje kvalitete života stanovnika grada Vukovara, osnovana 2008. godine. Sjedište Agencije je u Vukovaru, na adresi dr. Franje Tuđmana 13.

Žele se približiti europskim standardima razvoja, poticanjem razvoja ljudskih resursa, poduzetništva i tržišta rada. (VURA Razvojna agencija Vukovar, url)

Misija Razvojne agencije VURA je poticati održivi razvoj, pripremiti kapacitete grada Vukovara kako bi privukli europska sredstva te sudjelovati na raznim kooperacijskim aktivnostima, što će im za rezultat dati dugoročan regionalni razvoj.

Usluge Agencije obuhvaćaju pisanje i pripremu poslovne dokumentacije, organiziranje informativno edukativnih radionica, poslovna savjetovanja za poduzeća, povezivanje poduzetnika, istraživanje tržišta te izrada projektne dokumentacije i provedba projekata (VURA- Razvojna agencija Vukovar, url).

Slika 4. Logo Razvojne agencije Vukovara d.o.o.

Izvor: <https://www.vura.hr/>

4.1.2. Poduzetnički inkubatori

U Vukovarsko-srijemskoj županiji prema Jedinstvenom registru poduzetničke infrastrukture djeluju dva poduzetnička inkubatora, Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci d.o.o. i Poduzetnički inkubator Vinkovci.

Poljoprivredno poduzetnički inkubator u Drenovcima osnovan je 2016. godine u okviru projekta Poljoprivredni poduzetnički inkubator Drenovci. Financiran je sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Osnivač inkubatora je općina Drenovci, dok su sredstva za poslovanje inkubatore osigurala općina Drenovci i Vukovarsko-srijemska županija sukladno sporazumu o suradnji. (Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci d.o.o., url)

Poljoprivredno poduzetnički inkubator je osnovan kao poduzetnička potporna institucija koja pomaže poduzetnicima početnicima u ranoj fazi razvoja, odnosno od njihova osnivanja do prvih nekoliko godina rada. Pomaže im kroz subvencionirani najam prostora, razne edukacije, informiranja i savjetovanja. Aktivnosti Poljoprivredno poduzetničkog inkubatora usmjerene su na pokretanje poduzetničke aktivnosti u sektoru poljoprivredno-

prehrambene djelatnosti, a glavna zadaća im je stvoriti proizvode veće dodane vrijednosti. Nastoje podupirati razvoj malog i srednjeg poduzetništva tako da im osiguraju poslovni prostor i usluge u najkritičnijim fazama razvoja, čime bi osobito doprinijeli lokalnom i regionalnom razvoju te smanjenu nezaposlenosti. (Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci d.o.o., url)

Slika 5. Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci

Izvor: <https://ppinkubator-drenovci.hr/>

Poljoprivredno poduzetnički inkubator pruža usluge informiranja i savjetovanja, promocije i ostale marketinške usluge, umrežavanje obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u Općini i Vukovarsko-srijemskoj županiji. Također informira poduzetnike o dostupnim fondovima za moguće financiranje te organizira različite edukacijske seminare i radionice. Tako su u organizaciji Inkubatora održane radionice proizvodnje pekmeza, džemova, proizvodnja tjestenine. Radionice su organizirane u suradnji s Prehrambeno-tehnološkim fakultetom (PTF) iz Osijeka. Nekoliko godina za redom u sklopu Gospodarskog sajma Cvelferije, također u suradnji sa s PTF-om organiziraju ocjenjivanje pekmeza, džemova i voćnih namaza. (pp inkubator Drenovci- Vinkulja.hr, 2021)

Infrastruktura Poljoprivredno poduzetničkog inkubatora Drenovci sastoji se od Upravne zgrade i Višenamjenske hale. U upravnoj zgradi korisnici inkubatora imaju na raspolaganju 6 uređenih uredskih prostora po povoljnim uvjetima za lakši početak poslovanja. Inkubator raspolaže i sa edukacijskim prostorom u kojem održavaju seminare, promocije, prezentacije, radionice i slična događanja. Prostor je opremljen namještajem, multimedijom, klimatiziran i grijan. (Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci d.o.o., url)

Višenamjenska hala opremljena je sa dva edukacijsko proizvodna postrojenja, i to: Edukacijsko proizvodno postrojenje za preradu proizvoda od brašna te Edukacijsko proizvodno postrojenje za preradu proizvoda od voća i povrća. Proizvodno postrojenje za preradu proizvoda od brašna opremljeno je uređajima za proizvodnju tjestenine, punjene tjestenine, slana i slatka peciva te razne vrste kolača. Unutar proizvodnog postrojenja za preradu proizvoda od voća i povrća nalaze se linije za proizvodnju soka, gdje se najviše rade sokovi od jabuke i aronije te linija za proizvodnju pekmeza, džemova i voćnih namaza. Također se tu nalazi i linija za sušenje i destilaciju. Upravo je najveći interes korisnika za ovim proizvodnim postrojenjem za preradu voća i povrća.

Slika 6. Edukacijsko proizvodno postrojenje za preradu proizvoda od brašna

Izvor: <https://ppinkubator-drenovci.hr/>

Slika 7. Edukacijsko proizvodno postrojenje za preradu proizvoda od voća i povrća

Izvor: <https://ppinkubator-drenovci.hr/>

Otvoreni izložbeni prostor nalazi se u dvorištu inkubatora. To je prostor za održavanje sajmovi i prezentaciju proizvođača.

Svoje korisnike, odnosno stanare Poljoprivredno poduzetnički inkubator prima putem Javnog natječaja za subvencionirano korištenje poslovnih prostora i usluga u Poljoprivredno poduzetničkom inkubatoru Drenovci. Ciljna skupina su uglavnom poduzetnici sa područja Općine Drenovci i Vukovarsko-srijemske županije koji zadovoljavaju kriterije ulaska u inkubator.

Osim mladim poduzetnicima, poduzetnicima početnicima i inovatorima kojima je na raspolaganju subvencionirano korištenje poslovnog prostora i usluga, prednost također imaju i poduzetnici koji imaju potencijal za otvaranje novih radnih mjesta. Vrijeme inkubacije za subvencionirano korištenje poslovnih prostora i usluga je tri godine.

Poduzetnički inkubator Vinkovci je projekt Grada Vinkovaca. Nositelj projekta je Grad Vinkovci, koji je financirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj u iznosu od 20.000.000 kuna bespovratnih sredstava. Svrha osnivanja Inkubatora je da poboljšaju dostupnost poduzetničke poslovne infrastrukture kao i poslovnih usluga malim i srednjim poduzetnicima, a sve sa ciljem kako bi im se olakšao rast i razvoj te otvorila nova radna mjesta na području Grada Vinkovaca i Vukovarsko-srijemske županije. Voditelj Poduzetničkog inkubatora Vinkovci smatra da ova ustanova pruža velike mogućnosti za stvaranje povoljne poduzetničke klime i razvoj poduzetničkog duha, a samim time povećava regionalnu konkurentnost i privlači investicije. (Poduzetnički inkubator Vinkovci: Home, url)

Slika 8. Poduzetnički inkubator Vinkovci

Izvor: <https://www.inkubator-vinkovci.eu/>

Sjedište Inkubatora je u Vinkovcima na adresi Dragutina Žanića Karle 16. Infrastruktura Poduzetničkog inkubatora sastoji se od 5 proizvodnih prostora sa vlastitim prilazom za kamion, caddy ili drugo dostavno vozilo, 13 uredskih poslovnih prostora, konferencijsku dvoranu od 100 metara kvadratnih te višenamjensku dvoranu s mogućnosti pregrađivanja., coworking prostor s kompletno opremljenih 6 radnih jedinica. Unutar Inkubatora nalazi se 16 korisnika, odnosno stanara. (Poduzetnički inkubator Vinkovci: Home, url)

Prilikom ulaska u poduzetnički inkubator prednost je osigurana poduzetnicima početnicima i malim poduzetnicima do dvije godine starosti, poduzetnicima osnivačima do 30 godina starosti, poduzetnicima s invalidnošću, poduzetnicima, inovatorima i onima kojima su osnovne djelatnosti informacijske tehnologije, proizvodne djelatnosti, kao i uslužne djelatnosti vezane uz proizvodnju. Uz prostor korisnicima je osigurana poslovna oprema, savjetodavne, poslovne i druge usluge.

Proizvodni prostori inkubatora su namijenjeni za sve tipove proizvodnje. Opremljeni su videonadzorom i protuprovalnim sustavom, vatrodojavnim sustavom, prostor je grijan i klimatiziran te ima besplatan parking.

Konferencijska dvorana i multifunkcionalna dvorana s mogućnošću pregrađivanja u dvije manje dvorane idealne su za svaki tip događanja, dok predvorje dvorane može poslužiti kao izlagački prostor.

“Coworking je oblik poduzetništva koji se temelji na umrežavanju i obavljanju samostalne djelatnosti različitih profesionalaca koji dijele radnu infrastrukturu, ali sami i organiziraju oblike i količinu interakcije s drugim coworkerima” (Poduzetnički inkubator Vinkovci: Coworking prostor, url). Ideja coworking prostora je nastala sa ciljem da ljudi koji su nezavisni profesionalci pronađu mjesto za obavljanje svojih svakodnevnih poslovnih zadataka, da se educiraju, budu integrirani u profesionalnu zajednicu. Ovakav način poslovanja olakšava onima koji rade od kuće, da razdvoje privatni život od poslovnog.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji osnovani su i BIC- Poduzetnički inkubator Vukovar te poduzetnički inkubator Otok.

Sjedište Poduzetničkog inkubatora Vukovar je u Vukovaru, na adresi Gospodarska zona 15. BIC Vukovar je osnovan kao infrastruktura za potporu razvoja malog i srednjeg poduzetništva u gradu Vukovaru i Vukovarsko-srijemskoj županiji. Sufinanciran je sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj u okviru Operativnog programa Regionalna konkurentnost 2007.-2013. Grad Vukovar je nositelj projekta, a partner je Vukovarska gospodarska zona d.o.o. (Poduzetnički inkubator- BIC, url).

Aktivnosti i usluge koje Poduzetnički inkubator pruža su subvencionirano iznajmljivanje radnog prostora i zajedničkih prostorija, podrška stanarima u pristupu izvorima financiranja, pronalaženju partnera i investitora, umrežavanju sa znanstvenim i obrazovnim institucijama, nastupu na sajmovima, prekvalifikaciji i dokvalifikaciji stanara, promociji, marketingu i brendiranju stanara.

Prostor unutar Poduzetničkog inkubatora čini:

- Predinkubacijski prostor- poduzetnici početnici koriste besplatno
- Konferencijska dvorana- suvremeno opremljena, kapacitet do 50 osoba
- Poslovni prostor za stanare- 10 poslovnih prostora za poduzetnike početnike
- Suvremeni laboratorij za ispitivanje obnovljivih izvora energije (sunca, vjetra i vodika).

Iako su programi poduzetničkog inkubatora BIC- Vukovar otvoreni inovativnim poduzećima u svim sektorima, posebnu potporu usmjeravaju novim poduzećima u sektorima

informativskih i komunikativskih tehnologija, obnovljivih izvora energije, bio-tehnologije i obrade metala.

Slika 9. Logo Poduzetničkog inkubatora BIC Vukovar

Izvor: <http://bic-vukovar.hr/web/bic/index.php/hr/>

Poduzetnički inkubator BIC Vukovar usmjeren je prema strateškim ciljevima:

- Povećanje zaposlenosti stvaranjem inovativnih “start-up” i “spin-off” poduzeća
- Smanjenje potrebnog vremena za osnivanje i rast poduzeća
- Poticanje rasta poduzeća koja će opstati na tržištu
- Povećanje aktivnosti istraživanja i inovacija
- Razvitak ljudskog kapitala i vještina te privlačenje domaćih i stranih investicija.

Poduzetnički inkubator Otok izgrađen je u poduzetničkoj zoni Otok, u sklopu projekta “Izgradnja poduzetničkog inkubatora Otok”. To je moderna građevina koja se sastoji od ukupno 16 poslovnih prostora. Prostori su namijenjeni poduzetnicima, a dijele se na 6 proizvodnih prostora, 3 rashladne komore, 6 uredskih prostora i konferencijsku dvoranu. (Izgradnja poduzetničkog inkubatora Otok, url)

Nositelj projekta je grad Otok te Otočka razvojna agencija (ORA) i Poduzetnički inkubator BIOS iz Osijeka, a sufinanciran je sredstvima iz fondova Europske unije, u sklopu Operativnog programa “Konkurentnost i kohezija 2014-2020.” (Poduzetnički inkubator Otok, url)

Sa radom je započeo u rujnu 2019. Godine, a poduzetnicima početnicima je najam prostora prvih godinu dana potpuno besplatan.

U Inkubatoru poduzetnici dobivaju sve potrebne informacije vezane za mogućnost korištenja sredstava iz europskih fondova, održavaju se specijalizirane edukacije, a stručnu pomoć u sklopu Inkubatora pruža otočka razvojna agencija ORA.

Slika 10. Poduzetnički inkubator Otok

Izvor: <https://www.otok.hr/hr/projekti/izgradnja-poduzetnickog-inkubatora-otok>

4.1.3. Tehnološki park

Tehnološki park Vinkovci d.o.o. sa sjedištem u Vinkovcima, na adresi Vatrogasna 5 je trgovačko društvo osnovano u cilju promoviranja poduzetničkog duha u Vinkovcima, kao i u cijeloj Vukovarsko-srijemskoj županiji.. Posluju sa željom da poduzetnicima koji se nalaze u procesu inkubacije osiguraju povoljno i optimalno okruženje za rad, pomognu razvitak kroz stručnu i organizacijsku potporu te omoguće umrežavanje poduzetnika.

Tehnološki park Vinkovci u svom poslovanju nastoji ostvariti sljedeće ciljeve:

- uspostaviti inkubacijski centar za inovativna tehnološka start-up poduzeća
- uspostaviti mehanizam kojim će unaprijediti postojeće tehnološke inovativne tvrtke
- umrežavati tvrtke, obrazovne institucije, razvojne agencije i inovativne pojedince.

Djelovanje Tehnološkog parka Vinkovci stavlja naglasak na inovativne tehnološke tvrtke.

Predstavnici Tehnološkog parka sudjelovali su u Madridu na ovogodišnjoj FTTH (Fiber to the home= Optička nit do kuće..) konferenciji, koja je okupila preko 3.000 sudionika. Kroz tri dana bili su nazočni izlaganjima i predavanjima te izložbi materijala i najnovijih tehnika koje se koriste u svjetlovodnoj tehnologiji. Na tim edukacijama se educiraju, uvježbavaju i certificiraju stručnjaci za radove na svjetlovodnim vodovima i mrežama u Hrvatskoj. (Vinkulja.hr, 2023)

4.1.4. Poduzetnički centar

Poduzetnički centar Viva-M j.d.o.o. je hrvatska konzultantska tvrtka za poslovno savjetovanje, osnovana u Vinkovcima.

Temeljne djelatnosti tvrtke su investicijsko savjetovanje te priprema i izrada prijavne dokumentacije u svrhu osiguranja bespovratnih sredstava iz europskih i nacionalnih fondova. Nude usluge pripreme, izrade i provedbe projekata. Nastoje poduzetnicima pomoći u ostvarenju unapređenja poslovanja, povećanja kapaciteta i modernizacije proizvodnih pogona. (Viva-M j.d.o.o. | Poslovno savjetovanje, url)

Kao prednost u svom poslovanju ističu partnerske odnose sa svojim klijentima te posvećenost potrebama klijenata u cilju obostranog zadovoljstva i dugoročne suradnje.

Slika 11. Logo Poduzetničkog centar Viva-M j.d.o.o.

Izvor: <https://www.viva-m.hr/>

4.1.5. Centar kompetencije

Centar kompetencija d.o.o. za istraživanje i razvoj osnovan je u Vinkovcima, na adresi Glagoljaška ulica 27.

Osnivanje centra ima za svrhu jačati inovacijski potencijal gospodarstva Vukovarsko-srijemske županije i usklađivati strateške istraživačko-razvojne planove s potrebama gospodarstva, dok istovremeno djeluje u javnom interesu. (Centar kompetencija d.o.o. za istraživanje i razvoj Vinkovci, url)

Njihova vizija je promicanje i poticanje bioekonomije, odnosno pametno i održivo korištenje prirodnih potencijala.

Djelatnici Centra posjeduju dugogodišnja iskustva pripreme i provedbe projekata koji su financirani iz prepristupnih programa, strukturnih i investicijskih fondova, programa Europske unije, kao i ostalih međunarodnih i nacionalnih programa.

Centar kompetencija pruža i usluge razvoja novih proizvoda. Tako su 2018. godine u suradnji sa Šumarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Drvnim klasterom Slavonski hrast i Šiškom d.o.o. izradili tri prototipa nadstrešnice “Urbani wellnes” s dvije ležaljke i jednim radnim kutkom sa stolovima i klupama, a koji su bili izloženi na 44. Međunarodnom salonu namještaja na Zagrebačkom velesajmu. (Centar kompetencija d.o.o. za istraživanje i razvoj Vinkovci, url)

Slika 12. Logo Centra kompetencija d.o.o za istraživanje i razvoj Vinkovci

Izvor: <https://cekom.hr/>

4.2. Poduzetničke zone u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Razvoj poduzetničkih zona u Vukovarsko-srijemskoj županiji provodi se kontinuirano sa ciljem poticanja gospodarskog rasta i privlačenja novih investicija.

U suradnji sa lokalnim i regionalnim vlastima te različitim institucijama, županija provodi niz aktivnosti usmjerenih na razvoj i unapređenje poduzetničkih zona. Te aktivnosti odnose se na:

- Infrastrukturno uređenje- ulaganje sredstava u izgradnju i poboljšanje cesta, prometnica, komunalne infrastrukture, telekomunikacijske mreže
- Promoviranje poduzetničkih zona- sudjelovanjem na gospodarskim sajmovima, organizacijom konferencija i događanja, izradom reklamnih materijala, a sve u cilju privlačenja domaćih i stranih investitora
- Suradnja s lokalnim i regionalnim institucijama- lokalne samouprave, gospodarske komore, institucije za razvoj poduzetništva i druge.

U poglavlju 4. ovog rada navedeno je da ukupan broj poduzetničkih zona u Vukovarsko-srijemskoj županiji iznosi 21. Od tog ukupnog broja 12 poduzetničkih zona je potpuno infrastrukturno opremljeno. Njihova ukupna površina iznosi 426,65 hektara.

Ostale zone nisu potpuno komunalno opremljene, ali predstavljaju veliki potencijal za nove investicije u budućnosti.

Tablica 3. Popis poduzetničkih zona u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Poduzetnička zona Ilok 2	Grad Ilok
Poduzetnička zona Otok	Grad Otok
Poduzetnička zona Jošine	Grad Vinkovci
Poduzetnička zona Zalužje	Grad Vinkovci
Vukovarska gospodarska zona d.o.o.	Grad Vukovar
Gospodarska zona Dunav	Grad Vukovar
Poduzetnička zona Priljevo	Grad Vukovar
Poduzetnička zona Županja	Grad Županja
Poduzetnička zona Sječine	Grad Županja
Poduzetnička zona Blace	Općina Andrijaševci
Poduzetnička zona Tečine	Općina Babina Greda
Poduzetnička zona Krčevine	Općina Babina Greda
Poduzetnička zona Bošnjaci 1	Općina Bošnjaci
Poduzetnička zona "Zagrađe" Cerna	Općina Cerna
Poslovna zona "Drenovci"	Općina Drenovci

Poslovna zona "Ambarine"	Općina Gradište
Poslovna zona "Velebit"	Općina Gunja
Gospodarska zona Ivankovo	Općina Ivankovo
Poduzetnička zona Nijemci	Općina Nijemci
Gospodarska zona Privlaka	Općina Privlaka
Poduzetnička zona Komarevo	Općina Štitar

Izvor: Izrada autora prema podacima iz Jedinog registra poduzetničke infrastrukture, url

Brojnim gradovima i općinama je država darovala zemljišta za osnivanje poduzetničkih zona, jer se očekivalo da upravo poduzetničke zone budu pokretači razvoja gospodarstva. Međutim puno je slučajeva gdje su to još uvijek prazne površine bez ikakve infrastrukture.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji prema Planu razvoja Vukovarsko-srijemske županije 2021.-2027. (2022, url) istaknut je podatak o 12 infrastrukturno opremljenih poduzetničkih zona. No, neke zone su podbacile.

U Općinama županjske Posavine veći broj poduzetničkih zona nije stavljen u funkciju. One su u 2022. godini tek krenule u osnivanje i infrastrukturno opremanje. U funkciji su poduzetničke zone u Gradištu, Babinoj Gredi i Cerni. (Županjac.net, 2022, url)

U Općini Vrbanja i Gradu Županja sudski sporovi su doveli do nemogućnosti raspolaganja zemljištem u postojećim zonama, te su bili primorani krenuti u osnivanje novih poduzetničkih zona.

Slika 13. Poduzetnička zona Sječine Županja

Izvor: <https://www.glas-slavonije.hr/473950/4/Zupanja-ce-dobiti-novu-poduzetnicku-zonu-na-30-hektara>

Nova poduzetnička zona Grada Županje izgradit će se na prostornoj površini od 30 hektara, u blizini državne ceste D55, Vinkovci-Županja.

Poslovna zona Velebit u Gunji je tek krajem 2020. godine, nakon 12 godina od osnivanja započela sa infrastrukturnim opremanjem. Činjenica je, da je općinu Gunja strašna poplava koja se dogodila 2014. godine izrazito unazadila. No, ipak se nadaju da će ovim strateškim projektom uspjeti omogućiti nove investicije i potrebna radna mjesta.

Slika 14. Početak uređenja infrastrukture u poslovnoj zoni Velebit

Izvor: <https://lokalni.vecernji.hr/opcine/uskoro-uredjenje-infrastrukture-u-poduzetnickoj-zoni-velebit-25041>

Izvan funkcije je i Poslovna zona u Drenovcima, na kojoj se planira izgraditi i opremiti Centar za preradu GMO free soje. Unutar Centra se planira izgradnja tvornice u kojoj će se godišnje prerađivati 30.000 tona soje. Rezultat ovog projekta će biti otvaranje novih radnih mjesta te proizvodnja kvalitetne soje, gdje neće biti potrebe za uvozom.

Dobar primjer razvoja u Vukovarsko- srijemskoj županiji jeste Poslovna zona Ambarine u Gradištu. Prostire se na 54 hektara. Ima odličnu prometnu povezanost i infrastrukturno je opremljena. Nalazi se uz brzu cestu D55 Županja-Vinkovci- Vukovar, udaljena 5 kilometara od autoceste A3 Zagreb-Lipovac, udaljena 6 kilometara od željezničke postaje u Županji koja ima teretni kolosijek i 10 kilometara od Bosne i Hercegovine, Granični prijelaz Orašje.

Unutar zone nalazi se desetak poslovnih subjekata u kojima je oko 350 zaposlenih. Iako poslovna zona Ambarine ima dobre reference i prednosti, 50% zone ipak stoji neiskorišteno.

Slika 15. Poslovna zona Ambarine Gradište

Izvor: <https://www.ambarine.gradiste.hr/index.php>

Poslovna zona u Babinoj Gredi smještena je uz autocestu A3. Zona je rasprodana, a općina Babina Greda slovi kao poznato središte investicija. Naime, dvije tvrtke planiraju izgradnju pogona na tom području.

Jedna hrvatska tvrtka ima u planu izgraditi geotermalnu elektranu, vrijednosti oko 80 milijuna eura. Druga je norveška investicijska tvrtka koja ima u planu graditi pogon koji koristi novu, inovativnu i patentiranu tehnologiju za proizvodnju biomase. To je prva takva tvornica u Hrvatskoj, a vrijednost projekta iznosi od 40 do 60 milijuna eura. (vktv.tv 2023)

Osim ovih investicija, Babina Greda je poznata i po izgrađenoj termoelektrani na biomasu snage 9,7 megavata, koja se nalazi uz autocestu Zagreb- Lipovac. Zatim se 2017. godine gradila tvornica za proizvodnju automobilskih dijelova TMD Group, koja ima svoje pogone u susjednoj Bosni i Hercegovini, gradovima Gradačcu, Brčkom i Sarajevu.

Posebno veliki potencijal vide u izgradnji najveće geotermalne elektrane u Hrvatskoj. U potrazi za naftom, sredinom 80-ih godina prošlog stoljeća, izvore geotermalne vode od 92 stupnja Celzija kod Babine Grede otkrila je tvrtka Ina d.d..

Slika 16. Početak geotermalnih istraživanja u Babinoj Gredi

Izvor: <https://www.vecernji.hr/vijesti/zapocela-geotermalna-istrazivanja-u-babinoj-gredi-1661407/galerija-549111?page=2>

Općina Cerna je od države u vlasništvo dobila tri katastarske čestice, ukupne površine 48 hektara, za proširenje poduzetničke zone Zagrađe.

Poduzetnička zona je smještena uz županijsku cestu Cerna- Babina Greda- autocesta A3. Ima dobru prometnu povezanost sa svim dijelovima županije. Također je tu i željeznička pruga koja prolazi kroz Cernu.

U zoni Zagrađe radi nekoliko poslovnih subjekata. Kao najveća investicija unutar zone, ističe se Agrotehnoški centar za doradu, skladištenje i distribuciju voća i povrća, koji je u 2022. godini još uvijek bio u izgradnji, a u funkciji bi trebao biti ove godine.

Slika 17. Gradilište Agrotehnološkog centra u Cerni

Izvor: <https://www.glas-slavonije.hr/485050/4/Koronakriza-usporila-izgradnju-Agrotehnoskog-centra-VSZ-a>

4.3. Utjecaj razvoja poduzetničke infrastrukture na razvoj poduzetništva u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Razvoj poduzetničke infrastrukture ima velik utjecaj na razvoj poduzetništva u Vukovarsko- srijemskoj županiji. Stvaranjem adekvatne poduzetničke infrastrukture, kao što su poduzetnički inkubatori, poduzetničke zone, poduzetnički centri, tehnološki parkovi i slično, stvoreni su i povoljni uvjeti za razvoj novih poduzeća. Kvalitetna poduzetnička infrastruktura uvelike olakšava pristup potrebnim resursima i podršci poduzetnicima, što prvenstveno obuhvaća pristup financiranju, stručna znanja, umrežavanje s drugim poduzetnicima.

Razvoj poduzetničke infrastrukture u Vukovarsko- srijemskoj županiji prolazio je kroz različite faze i izazove. Nakon Domovinskog rata Vukovarsko- srijemska županija je bila suočena s velikim izazovima vezano uz obnovu gospodarstva i infrastrukture. Tada je bilo važno obnoviti temeljnu infrastrukturu kao što su prometne mreže, energetske sustavi, komunikacijska infrastruktura. U proteklih nekoliko godina lokalne vlasti i institucije pokrenule su programe i inicijative čiji je cilj bio potaknuti poduzetništvo, pružiti podršku novim

poduzećima i poticati ulaganja. U posljednjih 10 godina Vukovarsko- srijemska županija je uložila velike napore u razvoj poduzetničkih zona, pri čemu su izgrađene nove industrijske zone, a postojeće unaprijeđene. Razvijeni su i poslovni i poduzetnički inkubatori kao podrška mladim i početnim poduzetnicima. Potporne institucije kao što su lokalne i regionalne razvojne agencije također su od osnivanja aktivno uključene u promicanje poduzetništva.

Dalje u radu prikazat će se tablica s podacima, odnosno pokazateljima gospodarstva u Vukovarsko- srijemskoj županiji kroz odabrana razdoblja. Stope promjene tekućeg razdoblja u odnosu na prethodno razdoblje prikazat će kako su se kretali trendovi navedenih pokazatelja. Ispod tablice će biti navedeni razlozi koji su imali utjecaj na iskazane rezultate.

Tablica 4. Makroekonomski pokazatelji gospodarstva Vukovarsko- srijemske županije za razdoblja 2007. i 2008., 2017. i 2018., 2019. i 2020. godinu

Godina	2007	2008	Stopa promjene %	2017	2018	Stopa promjene %	2019	2020	Stopa promjene %
BDP, tis. EUR	1.102.329	1.229.273	11.52	1.141.764	1.207.037	5.72	1.290.227	1.254.786	-2.75
Broj poduzetnika	1281	1592	24.28	1887	2104	11.50	2180	2273	4.27
Broj zaposlenih	45593	46683	2.39	39590	41243	4.18	42285	42223	-0.15
Broj obrta	2959	3126	5.64	2136	2131	-0.23	2235	2321	3.85

Izvor: Državni zavod za statistiku i www.vusz.hr, url

Kroz promatrana razdoblja od 2007. do 2008. godine vidljiv je porast BDP-a u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Također u tom razdoblju porastao je i broj zaposlenih, a došlo je i do povećanja broja poduzetnika na području županije. Pozitivan trend rasta koji je započeo u 2007. godini nastavio se i u 2008. godini. Županija je u svrhu pomoći ponajprije malom i srednjem poduzetništvu pomagala razvoj poduzetničkih zona, a tada je osnovana i Razvojna agencija Vukovarsko- srijemske županije.

2018. godine također je nastavljen pozitivan trend rasta. U odnosu na 2017. godinu BDP je porastao za 5,72%. Povećan je broj poduzetnika, stopa zaposlenosti također je u porastu. No,

bez obzira na dobre pokazatelje gospodarstvo Vukovarsko- srijemske županije treba svladati mnoge izazove. Treba poticati inovacije, uvoditi nove tehnologije, pokrenuti nove investicije, ulagati u ljudska znanja i sposobnosti.

U 2020. godini u odnosu na 2019. zadržao se rast broja poduzetnika na području županije. No, došlo je do pada BDP-a kao i do pada broja zaposlenih. Gospodarstvo u županiji kao i na području cijele Hrvatske suočilo se s pandemijom Covid 19, koja je imala utjecaj na pad BDP-a, ali isto tako utjecala je i na zaposlenost, plaće i drugo. Jedan od negativnih pokazatelja je i odlazak mladog, obrazovanog i radno- sposobnog stanovništva, posebice u ovim nerazvijenim područjima.

I dalje je potrebno poboljšavati trenutno stanje, unaprijediti već postojeću razvijenu infrastrukturu, poticati inovacije, privlačiti nove investitore. Vukovarsko- srijemska županija posjeduje izrazito bogate prirodne resurse, no potrebna je upravljačka struktura kako bi se ti resursi usmjerili u projekte koji će biti na dobrobit svih.

5. ZAKLJUČAK

Kroz ovaj rad o poduzetničkoj infrastrukturi u Vukovarsko-srijemskoj županiji i njezinom razvoju prikazani su ključni čimbenici, koji utječu na razvoj poduzetništva u ovoj županiji.

Analizirajući informacije o postojećim poduzetničkim zonama i potpornim institucijama te infrastrukturnim resursima, može se zaključiti da su poduzetničke zone poput poslovnih zona Ambarine u Gradištu, Babinoj Gredi te poduzetničke zone Zagrađe u Cerni, ogledni primjer poticanja poduzetništva, lokalnog gospodarstva, stvaranje novih radnih mjesta, privlačenje novih investicija, ali i razvoj same regije u kojoj su smještene. Njihova prednost vezana uz privlačenje domaćih i stranih investitora je upravo odlična prometna povezanost.

Također Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci je odličan primjer pružanja podrške, savjetovanja i informiranja poduzetnika te pokretanja poduzetničke aktivnosti, posebno u sektoru poljoprivredno-prehrambene djelatnosti. S obzirom da je Vukovarsko-srijemska županija bogata plodnim oranicama, tu je najviše i zastupljena poljoprivredna djelatnost.

Poljoprivredno poduzetnički inkubator je upravo idealna institucija koja pomaže lokalnim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, obrtnicima i malim poduzetnicima, kako bi svojim poljoprivrednim proizvodima stvorili veću dodanu vrijednost. Također uz pomoć Inkubatora svoje gotove proizvode mogu lakše plasirati na tržište.

Iako je Vukovarsko-srijemska županija jedna od najslabije razvijenih županija u Republici Hrvatskoj, ovi primjeri pokazuju kako je potrebno znati na pravi način iskoristiti raspoloživa sredstva, resurse i znanja, što na kraju rezultira uspjehom za cijelu regiju.

U tablici 4. vidljivi su pozitivni trendovi značajni za razvoj gospodarstva Vukovarsko-srijemske županije. U porastu je BDP, broj poduzetnika na području županije te broj zaposlenih osoba. 2020. godine u odnosu na 2019. godinu pad BDP-a rezultat je utjecaja razdoblja pandemije Covid 19, ali i iseljavanja stanovništva u inozemstvo. Međutim, stvaranjem povoljnih uvjeta, podrške i poticaja za osnivanje i rast poduzeća te privlačenja investicija, vidljiv je napredak u razvoju poduzetničke infrastrukture koji je pružio osnovu za daljnji razvoj poduzetništva u županiji.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave, kao i razne institucije Vukovarsko-srijemske županije također prepoznaju važnost poticanja poduzetničkog duha i razvoja poslovanja. No, negativna strana je nedostatak radne snage i odlazak mladog i obrazovanog stanovništva.

Kao preporuka za daljnji razvoj poduzetničke infrastrukture može se istaknuti povećanje promocije poduzetničkih zona, kako bi potencijalni investitori bili više informirani. Važan korak je također i jačanje suradnje između lokalnih vlasti, institucija, poduzetnika i obrazovnih ustanova. Dodatne financijske potpore i subvencije bi mogle podržati rast postojećih poduzeća i privući nove investitore.

Poduzetnička infrastruktura Vukovarsko-srijemske županije ima veliki potencijal za poticanje gospodarskog rasta, otvaranje radnih mjesta te poticanje razvoja lokalne zajednice. Važno je kontinuirano unapređivati infrastrukturu i pružati potrebnu podršku poduzetnicima, kako bi se ostvarili željeni ciljevi.

6. LITERATURA

Knjige:

1. Kolaković, M. (2006) *Poduzetništvo u ekonomiji znanja*. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o.
2. Škrčić, M. i Mikić, M. (2011) *Poduzetništvo*. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o.
3. Štavlić, K. (2018) *Mikro poduzetništvo – Resursi, potencijali i uspješnost*. Požega: Veleučilište u Požegi

Zakoni, pravilnici i upute:

1. Državni zavod za statistiku. Dostupno na: <https://dzs.gov.hr/> [pristup: 28.05.2023., 01.06.2023., 23.06.2023.]
2. Jedinstveni registar poduzetničke infrastrukture. Dostupno na: <http://reg.mingo.hr/pi/public/#> [29.05.2023.]
3. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja| Poduzetnička infrastruktura. Dostupno na: <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-internacionalizaciju-6087/poduzetnicka-infrastruktura/7583> [pristup: 01.06.2023.]
4. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja| Studija, Procjena učinaka poticanja razvoja poduzetničkih zona u Republici Hrvatskoj putem ministarstva nadležnog za poduzetničku infrastrukturu na ekonomske rezultate u jedinicama lokalne samouprave. Dostupno na: <https://mingor.gov.hr/studija-procjena-ucinaka-poticanja-razvoja-poduzetnickih-zona-u-republici-hrvatskoj-putem-ministarstva-nadleznog-za-poduzetnicku-infrastrukturu-na-ekonomske-rezultate-u-jedinicama-lokalne-samouprave/6649> [pristup: 01.06.2023.]
5. Zakon o unapređenju poduzetničke infrastrukture. (NN 93/13, 114/13, 41/14, 57/18, 138/21)

Mrežne stranice

1. Centar kompetencija d.o.o. za istraživanje i razvoj Vinkovci. URL: <https://cekom.hr/> [pristup: 07.06.2023.]
2. LAG Bosutski niz. URL: <https://lag-bosutskiniz.hr/> [pristup: 09.06.2023.]

3. Lag Srijem. URL: <http://www.srijem.info/> [pristup: 09.06.2023.]
4. Lag Šumanovci. URL: <http://www.lag-sumanovci.hr/> [pristup: 09.06.2023.]
5. Otočka razvojna agencija- ora.hr. URL: <http://www.ora.hr/> [pristup: 28.05.2023.]
6. BIC- Poslovno inovacijski centar Vukovar. URL: <http://bic-vukovar.hr/web/bic/index.php/hr/> [pristup: 08.06.2023.]
7. Poduzetnički inkubator Otok. URL: <https://www.otok.hr/hr/poduzetnički-inkubator-otok> [pristup: 01.06.2023.]
8. Poduzetnički inkubator Vinkovci: Home. URL: <https://www.inkubator-vinkovci.eu/> [pristup: 01.06.2023.]
9. Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci d.o.o. URL: <https://ppinkubator-drenovci.hr/> [pristup: 01.06.2023.]
10. Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije: Naslovnica. URL: <https://www.ra-vsuz.hr/> [pristup: 28.05.2023.]
11. TINTL-Razvojna agencija. URL: <https://www.ra-tintl.hr/> [pristup: 28.05.2023.]
12. Poslovna zona Ambarine. URL: <https://www.ambarine.gradiste.hr/> [pristup: 28.05.2023.]
13. Via Vinkovci- VIA Razvojna agencija. URL: <https://viavinkovci.hr/> [pristup: 28.05.2023.]
14. Viva-M j.d.o.o. Poslovno savjetovanje. URL: <https://www.viva-m.hr/> [pristup: 28.05.2023.]
15. Vura- Razvojna agencija Vukovar. URL: <https://www.vura.hr/> [pristup: 28.05.2023.]

Ostali elektronički izvori:

1. Glas Slavonije. URL: <https://www.glas-slavonije.hr/> [pristup:08.06.2023.]
2. Plan razvoja Vukovarsko-srijemske županije za razdoblje 2021.-2027.- Prilog 2- Analiza stanja Vukovarsko-srijemske županije. URL: https://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/upravni2/plan_razvoja_vsz/~contents/H9W2QRV766X5KCM4/prilog-2---analiza-stanja-vukovarsko-srijemske--upanije.pdf [pristup: 05.06.2023.]
3. poslovniFM: Poslovni radio. URL: <https://www.poslovnifm.com/> [pristup:01.06.2023.]
4. Vinkulja.hr. URL: <https://vinkulja.hr/> [pristup:08.06.2023.]

5. Županjac.net| Prvi nezavisni portal grada Županje. URL: <https://zupanjac.net/>
[pristup:08.06.2023.]

7. POPIS SLIKA

Slika 1. Logo Razvojne agencije Vukovarsko-srijemske županije

Slika 2. Logo Razvojne agencije TINTL

Slika 3. Logo Agencije za razvoj i investicije grada Vinkovaca- VIA d.o.o.

Slika 4. Logo Razvojne agencije Vukovara d.o.o.

Slika 5. Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci

Slika 6. Edukacijsko proizvodno postrojenje za preradu proizvoda od brašna

Slika 7. Edukacijsko proizvodno postrojenje za preradu proizvoda od voća i povrća

Slika 8. Poduzetnički inkubator Vinkovci

Slika 9. Logo Poduzetničkog inkubatora BIC Vukovar

Slika 10. Poduzetnički inkubator Otok

Slika 11. Logo Poduzetničkog centar Viva-M j.d.o.o.

Slika 12. Logo Centra kompetencija d.o.o za istraživanje i razvoj Vinkovci

Slika 13. Poduzetnička zona Sječine Županja

Slika 14. Početak uređenja infrastrukture u poslovnoj zoni Velebit

Slika 15. Poslovna zona Ambarine Gradište

Slika 16. Početak geotermalnih istraživanja u Babinoj Gredi

Slika 17. Gradilište Agrotehnološkog centra u Cerni

8. POPIS TABLICA

Tablica 1. Poslovni subjekti, stanje 31. ožujka 2023.

Tablica 2. Broj poduzetničkih zona i potpornih institucija u Hrvatskoj

Tablica 3. Popis poduzetničkih zona u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Tablica 4. Makroekonomski pokazatelji gospodarstva Vukovarsko- srijemske županije za razdoblja 2007. i 2008., 2017. i 2018., 2019. i 2020. godinu

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Ivana Nikolić**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom **Razvoj poduzetničke infrastrukture u Vukovarsko-srijemskoj županiji** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, 30. lipnja 2023. godina.

Ivana Nikolić

Ivana Nikolić